

Vangen, hanteren en ringen van Halsbandparkieten (*Psittacula krameri*)

Roelant M.V. Jonker & Wouter P.J. Teunissen

In de zomer van 2011 zijn door Roelant Jonker en Wouter Teunissen in Leiden in totaal 15 halsbandparkieten geringd in het kader van een *ring*-Mus project. Het gaat om vogels van de neozoone Nederlandse populatie. Buiten deze vangsten zijn er tot nog toe slechts 30 halsbandparkieten in Nederland geringd, vooral in de regio Den Haag. Dit lage aantal geringde vogels is merkwaardig, omdat de halsbandparkiet in West Nederland een belangrijke plek inneemt in het stedelijke milieu. De opkomst en vestiging van de parkieten is niet zonder discussie verlopen. De aantallen zijn in Nederland flink toegenomen. Bij de simultaantellingen in 2012 zijn onlangs in onder meer Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Haarlem gezamenlijk bijna 12.000 vogels geteld. Hoewel er veel onderzoek aan halsbandparkieten en hun concurrentiepositie wordt verricht, zijn ze nooit systematisch gevangen en geringd. Ringonderzoek kan een belangrijke bijdrage leveren aan de kennis over deze vogels. Het vangen van halsbandparkieten is een bezigheid waarbij gebruik van conventionele vangmiddelen niet altijd optimaal is. Het is daarom dat wij hier onze ervaringen delen met de Nederlandse ringers.

Figuur 1. Fotografische terugmelding van recent geringde Halsbandparkiet.

Populatie-dynamiek en het lokken

Hoewel de halsbandparkiet een echte stadsvogel is, zijn er seizoensmatige fluctuaties. In Leiden komt de halsbandparkiet vooral gedurende de zomer tijdens de opfok van de jongen, naar de tuinen. In andere stedelijke gebieden kan dit patroon anders zijn. De concentratie van halsbandparkieten neemt in Den Haag en Amsterdam bijvoorbeeld toe in de winter. Vooral in winterse perioden lijkt de afhankelijkheid van

voederplaatsen het grootst. Pinda's en zonnebloempitten zijn favoriet maar ook appels en vetbollen vinden aftrek. Hoewel halsbandparkieten zeer dicht bij menselijke bebouwing worden aangetroffen, zijn het toch relatief voorzichtige vogels. Voordat zij in grote getale op een voederplaats af komen, moeten zij eerst aan de voederplek wennen. Dit betekent dat er eerst in voer geïnvesteerd moet worden voordat er redelijke aantallen gevangen kunnen worden. Het aanplanten van zonnebloemen is een beproefde methode om binnen het voorkomingsgebied de halsbandparkiet naar een tuin te lokken (persoonlijke ervaring R.M.V. Jonker). Blijvende interesse werd daarna verkregen door het aanbieden van zgn. pindasilos (merk Vivara).

Mistnetvangsten

De eerste parkieten zijn door ons gevangen met een 6 meter lang mistnet. Het net komt tot circa 3 meter hoog. Dit laatste is belangrijk omdat het daardoor hoger is dan de tuinafzetting. In de tuin kwamen individuele vogels en groepjes tot maximaal 20 exemplaren. De vangsten betroffen vooral dieren die werden opgeschrikt door langslappende mensen of vogels die onderling aan het bakkeleien waren. Halsbandparkieten dulden elkaar niet gelijktijdig op één feeder. Met het mistnet gevangen vogels kwamen terug naar de tuin, hoewel dat enkele dagen kon duren. De vangsten bleven echter laag. De vogels zagen het net en zijn behendig genoeg om dit te vermijden. Met mistnetten werden vooral recent uitgevlogen, minder ervaren, juvenielen gevangen.

Bal-chatri variant pindasilos

Omdat de aantallen parkieten in de tuin vrij hoog waren, maar de vangsten erg laag bleven, besloten wij om een speciale vergunning aan te vragen om de pindafeeders te kunnen voorzien van strikken. Een andere reden om over te stappen op deze methode was om te proberen ook oudere, meer ervaren vogels te vangen. De strikken waren gemaakt van nylondraad (geen visdraad). Het gladde en ronde nylondraad (verkrijgbaar bij de textiel detailhandel) voorkomt verwondingen aan de poten. Er is twee dagen met deze constructie gevangen. De vangsten waren bemoedigend. De vogels bleven goed aan de silos hangen, zonder beschadigingen en konden door het losknippen van de strik, snel worden binnengehaald. Echter na deze twee dagen ontstond er bij de halsbandparkieten een fobie voor de pindasilos en werd de tuin gemedan. Niet alleen de gevangen

exemplaren maar ook de ongeringde vogels meden de tuin. Meer dan bij het gebruik van mistnetten het geval was. Wij vermoeden dat de negatieve ervaring met de voedersilo's, de belangrijkste attractie van de tuin, hiervan de oorzaak is.

Figuur 2. Ringen met handdoek.

Speciale ringen

Het ringen van halsbandparkieten gebeurt met speciaal hiervoor ontworpen ringen. (7mm, extra laag en gemaakt van roestvrij staal). Ze worden gebruikt omdat de vogels een erg korte tarsus hebben. Het vergt enige oefening deze ringen correct aan te brengen. Het blijkt dat deze ringen met een goede camera of telescoop en enig geduld, ook in de tuin zijn af te lezen.

Figuur 3. Hanteren: Veilig alternatief voor ringersgrip.

Hanteren

Het hanteren van halsbandparkieten is geen sinecure. De vogels hebben zeer krachtige snavels en scherpe klauwen die zij zeker zullen gebruiken. Hoewel men geen vingers zal verliezen zijn bloederige verwondingen aan de handen geen uitzondering. Ons advies is de vogels te wikkelen in een handdoek waarbij u ook de kop van de vogel kan bedekken. Zo bent u beschermd tegen beten en krassen. Dit wikkelen kalmeert de vogel ook, zodat hanteren verder soepel en stil kan verlopen. De ringersgrip wordt niet geadviseerd,

omdat parkieten met hun snavel erg wendbaar zijn. Manipuleer daarom de kop met duim en wijsvinger en gebruik de rest van de hand om vleugels tegen het lijf te houden.

Figuur 4. Hanteren met handdoek.

Sexen en leeftijdbeplating

Net uitgevlogen jongen van de halsbandparkiet zijn te herkennen aan hun donkere ogen en rode ondersnavel. Verder lijken zij op het vrouwtje. Tweejarige mannetjes die op het punt staan door te ruïen naar volwassen kleeft hebben vaak al een zwarte teugel en enkele blauwe veertjes aan de achterzijde van de kop. Door de veren aldaar op te blazen worden deze zichtbaar. Ook kan aan de onderkant van de vleugel aan de verspreiding van de gele kleur op de dekveren en aan de vorm van de handpennen de leeftijd en sexe worden bepaald. Voor meer informatie hier over verwijzen we graag naar Butler & Gosler (2004).

Literatuur

Butler C.J. & A. Gosler. 2004. Sexing and ageing Rose-ringed Parakeets *Psittacula krameri* in Britain. *Ringling & Migration* 22: 7-12. British Trust for Ornithology. Downloaden van: www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03078698.2004.9674305

Roelant Jonker & Wouter Teunissen, director@cityparrots.org

Het invoeren van ringgegevens van nestjongen: aansluiting van de Digitale Nestkaart op GRIEL

Jeroen Nienhuis & Henk van der Jeugd

Jaarlijks worden tienduizenden nestjongen geringd. Dat levert waardevolle gegevens op waar we iets van kunnen leren over onze eigen broedvogelpopulaties en over de lotgevallen van vogels in hun eerste levensjaar. Bijvoorbeeld de sterfte in de kwetsbare periode kort na het uitvliegen en in de eerste winter, de verschillen